

OSOBY ZNANE I MNIEJ ZNANE

ks. Aleksander Baca

Proboszczowie parafii Urzędów w czasie I wojny światowej

Ks. Ignacy Domański (1870–1915)

Proboszcz w Urzędowie w latach 1912–1915

W Urzędowie pracował w bardzo trudnym okresie. Przybył do Urzędowa w 1912 r. Tu przeżył początek I wojny światowej i działania wojenne pod Urzędowem, a także zniszczenie kościoła parafialnego.

W początkach jego pracy kapłańskiej oskarżano go o nawracanie prawosławnych. Takie zarzuty i śledztwo prowadzone było w latach 1905 i 1906. Zarzucono ks. Domańskiemu, że przyjął na łono Kościoła katolickiego niepełnoletniego prawosławnego. Nie udowodniono mu jednak tego i nie był ukarany.

Już 28 listopada 1892 r. został przedstawiony Jeneralnemu Gubernatorowi na wikariat do Janowa Lubelskiego. Był wtedy dopiero diakonem. Rektor Seminarium Duchownego – ks. Antoni Nojszewski, przesłał biskupowi metrykę urodzenia i świadectwa szkolne diakona Ignacego Domańskiego. 25 lutego 1893 r. dostał nominację do Janowa Lubelskiego. W nominacji było naznaczone, że ma głosić kazania w Janowie Lubelskim a także w Potoku Wielkim. W międzyczasie otrzymał święcenia kapłańskie, których nie mógł przyjąć wcześniej ze względu na brak odpowiedniego wieku.

18 grudnia 1896 r., będąc już wtedy wikariuszem w Potoku Wielkim, poprosił o zmianę. 8 września 1897 r. bp Franciszek Jaczewski przeniósł go na wikariat do parafii Tuchowicz, blisko Łukowa. Następną placówką był wikariat w par. Maciejowice. Były to te sławne Maciejowice, gdzie walczył z Moskalami Tadeusz Kościuszko.

Z Maciejowic został przeniesiony do Wąwolnicy. Było to 13 grudnia 1900 r. Za zgodą władz świeckich 28 lutego 1906 r. otrzymał nominację na parafię Nabróż, ale już 20 sierpnia 1906 r. był nominowany na parafię Serokomla. To parafia na trasie Kock–Łuków.

26 października 1912 r. z Serokomli przeszedł do Urzędowa. Ciężkie życie mieli nasi kapłani za czasów niewoli carskiej. Ciągłe narażenia się władzom, trudności w duszpasterstwie, stresy; nie wpływało to pozytywnie na zdrowie utrudzonych duchownych. Przeprowadzki z parafii do parafii, nieraz pokonywanie wielkich odległości, miały też wpływ na ich zdrowie. Ponadto przeżycia I wojny światowej. A ks. Ignacy Domański wojnę przeżywał w Urzędowie i spoglądał zboliałym sercem na zrujnowaną śliczną świątynię urzędowską.

Nic dziwnego, że serce tego czterdziestopięcioletniego kapłana któregoś dnia musiało pęknąć. I stało się to przy ołtarzu w kościele urzędowskim, w kościele też zranionym. I spoczął tu, po trzech latach duszpasterzowania. Było to na pewno duże przeżycie dla parafian Urzędowskich. Stojąc przy jego grobie, należy głęboko pochylić się nad trudem pracy polskich kapłanów.

Ks. Czesław Jaroszewicz (1865–?)

Administrator parafii Urzędów w 1916 r.

Ks. Czesław Jaroszewicz urodził się w 1865 r. Kapłanem został w 1887 r.

W roku 1896 był już proboszczem w Wożuczynie. Już tam nie spodobał się władzom carskim, bo działał na niekorzyść prawosławia. Jeneralny Gubernator 10 lipca 1896 r. zwrócił się do biskupa lubelskiego o przeniesienie księdza z Wożuczyna na biedniejszą, pozaunicką parafię.

Ks. Czesław Jaroszewicz w 1915 r. był wikariuszem w parafii Wargocin, dekanat Garwolin. Zaś po Urzędowie był wikariuszem w Kłoczewie, również w dekanacie garwolińskim.

Resztę swego życia kapłańskiego przepracował w diecezji siedleckiej. Małe ślad został po nim w Urzędowie. Pracował tu z ks. Adamem Padzińskim, który został zamordowany przez Niemców w Otroczu. Ks. Czesław Jaroszewicz też był doświadczony i dźwigał krzyż życia kapłańskiego.

Ks. Edward Fiołek (1888–1920)

Proboszcz par. w Urzędowie w latach 1916–1920

Biogram ks. Fiołka był opublikowany w „Głosie Ziemi Urzędowskiej” 2012, s. 96–97.

Bożena Mazik

Piotr Trojanowski – nauczyciel z powołania

Jednym z nauczycieli, którzy na trwale wpisali się we wdzięczną pamięć wielu pokoleń urzędowiaków był Piotr Trojanowski.

Piotr Trojanowski urodził się 18 czerwca 1905 r. w Modliborzycach. Był synem Ludwika i Franciszki z domu Koler. Początkowo naukę pobierał w rodzinnej miejscowości, a od 1917 r. w 8-klasowym Koedukacyjnym Gimnazjum w Janowie Lubelskim. Z powodu trudnych warunków materialnych spowodowanych chorobą ojca przerwał naukę w 1922 r. i po krótkiej praktyce w Urzędzie Poczty i Telegrafów w Lublinie, do której to pracy nie znalazł powołania, z dniem 1 maja 1923 r. wstąpił do zawodu nauczycielskiego, uzyskując kwalifikacje drogą egzaminu eksternistycznego z przedmiotów metodyczno-pedagogicznych w 1924 r. w Zamościu. Pierwszym miejscem jego pracy była 1-klasowa szkoła w Jasienniku Nowym, w gminie Krzeszów, w ówczesnym powiecie biłgorajskim. Nie był tu długo, bowiem już od nowego roku szkolnego podjął pracę w 2-klasowej szkole w Lipinach Dolnych, w gminie Potok, pow. biłgorajski. W roku 1925 na własną prośbę przeniesiony został do powiatu janowskiego, otrzymując pracę w 1-klasowej szkole w Wierzbicy. W roku 1926 został urzędowo przeniesiony do 7-klasowej Szkoły Podstawowej w Urzędowie, gdzie pracował do czasu przejścia na emeryturę w 1971 r.¹

W roku 1928 ożenił się z Teodorą Cieślicką i zamieszkał na przedmieściu Zakościelnym. W roku 1929 przyszli na świat synowie Bogdan i Wiesław.

W okresie międzywojennym oprócz pracy pedagogicznej w szkole uczył na kursach dla analfabetów. Brał udział w zorganizowaniu biblioteki publicznej, wchodząc jako sekretarz, obok kierownika szkoły Michała Pękałskiego i Aleksandra Golińskiego, w skład jej zarządu. 16 maja 1935 r. reprezentował nauczycieli gminy Urzędów na uroczystościach żałobnych po śmierci marszałka Piłsudskiego w Radomiu. W roku 1931 pracował przy przeprowadzaniu drugiego powszechnego spisu ludności jako okręgowy komisarz spisowy w powiecie janowskim.

Tak jak inni mieszkańcy Urzędowa, wspierał budowę Domu Ludowego, który w zamyśle miał być żywym pomnikiem przemarszu Legionów pod dowództwem Józefa Piłsudskiego przez Urzędów w lipcu 1915 r.² W obliczu zagrożenia wybuchem wojny w 1938 r. ukończył zorganizowany w Urzędowie przez Ligę Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej kurs dla komendantów i zastępców komendantów obrony przeciwlotniczej domów mieszkalnych.

Praca jego została doceniona w 1929 r. medalem „Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości” oraz w 1938 r. „Brązowym medalem za długoletnią służbę” przyznany przez kuratora Okręgu Szkolnego Lubelskiego.

W okresie okupacji niemieckiej około połowy listopada 1939 r. odbyła się tajna konferencja nauczycieli szkoły w Urzędowie, na której postanowiono realizować nauczanie i wychowanie w oparciu o program przedwojenny z wykorzystaniem podręczników z lat ubiegłych. Nauczyciele, a wśród nich Piotr Trojanowski, podjęli się prowadzenia tajnego nauczania, wykorzystując jawną strukturę organizacyjną szkoły w okupowanym kraju. Podręczniki i wybrane dzieła literackie pozostawały w rękach nauczycieli, a uczniowie prowadzili notatki tak, żeby w przypadku kontroli szkoły przez władze niemieckie można było szybko ukryć niedozwolone zapiski. Lekcje prowadzono w wynajętych budynkach w Rynku oraz w dwóch szkołach eksponowanych czyli filialnych, na przedmieściach Bęczyn i Rankowskie³.

Warto w tym miejscu przytoczyć wiersz napisany w 2003 r. przez Janinę Kasiak:

*Trudne i bardzo ciężkie wojenne czasy
Wówczas jako mała dziewczynka zostałam uczennicą
I klasy*

*Chodziłam do szkoły na Błoniu
Uczył nas św. pamięci Pan Piotr Trojanowski.
Uczył nas uprost z tablicy,
Bo nie mieliśmy żadnej książki:
Rysował na tablicy: Alę, domy, ule
A kiedy doszliśmy do Zosi
Dostaliśmy „Stery” i każdy z nas
W drewnianym tornistrze go nosił
Obłożony w szarym papierze
Czytaliśmy składając literka po literze.
Pan kazał szanować, by nie popłamić „Steru”
Bo będzie z niego korzystać jeszcze uczniów wielu.*

*Lekcje matematyki – to były najczęściej
W wiązki po 10 powiązane patyki
I jakże sprytnie każdy z nas nimi manipulował
Dodawał, odejmował, mnożył i dzielił,
Rozwiązywał z treścią zadania
To była radość nie do opisania.*

Organizowano dyżury spośród nauczycieli i starszej młodzieży do obserwacji terenu w razie niebezpieczeństwa. W swoich wspomnieniach Piotr Trojanowski wymienia 12 nazwisk nauczycieli, z którymi wtedy pracował. Byli to: Michał Pękalski – kierownik szkoły, Stefania Pękalska, Adam Krzyściak, Maria Krzyściak, Witold Szymański, Stanisława Szymańska, Melania Książek, Olga Natorska, Jadwiga Puff, Stefan Peimel, Waleria Mroczek, ks. Franciszek Gzik. Tajne nauczanie koordynowane było przez Tajną Organizację Nauczycielską (TON). Jej delegatem na gminę urzędowską był początkowo kierownik szkoły w Ostrowie Michał Kida, a po jego aresztowaniu w 1943 r. Stefan Peimel. Zastępcą Peimela był Piotr Trojanowski.⁴ Uczniowie klas I–IV uczęszczali do szkół w Bęczynie i Rankowskim, klas V–VII do szkoły w Rynku. Szkoła otrzymywała dużo adresów z obozów jeńców polskich w Niemczech w sprawie wysyłania paczek żywnościowych. W osadzie organizował i kierował wysyłaniem paczek Stefan Peimel, a w szkole eksponowanej w Rankowskim właśnie Piotr Trojanowski, współpracując z Marią Sadowską z przedmieścia Rankowskiego.

Okres powojenny przyniósł zmiany w urzędowskim szkolnictwie. Kierownikiem szkoły mianowano Stefa-

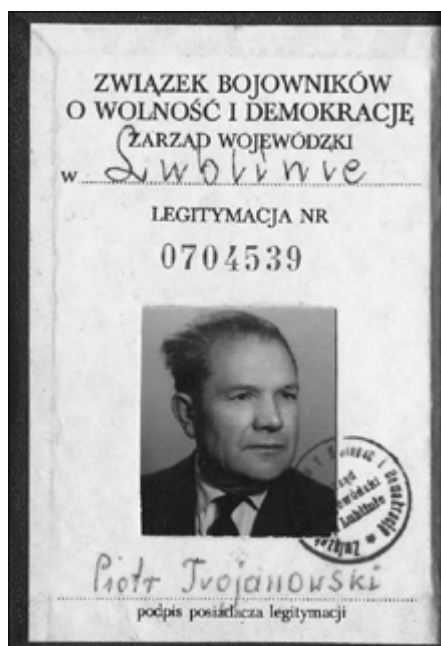
na Peimela. Klasy IV–VII mieściły się w salach Domu Ludowego. Piotr Trojanowski wszedł w skład Komitetu, który rozpoczął budowę nowego budynku szkolnego. W roku 1953 oddano do użytku szkołę przy ulicy Wodnej. W latach 1957–1969 Trojanowski oprócz nauczania był zastępcą kierownika szkoły. Ze Stefanem Peimelem łączyły go zresztą nie tylko sprawy zawodowe, ale i rodzinne, byli bowiem szwagrami. W roku 1962 w Studium Nauczycielskim w Lublinie Trojanowski złożył egzamin podnoszący jego kwalifikacje zawodowe z zakresu nauczania geografii, uzyskując wykształcenie półwyższe.

W nowej rzeczywistości społeczno-politycznej, tak jak wielu nauczycieli, kilkakrotnie brał udział w pracach komisji wyborczych do sejmiku. Był radnym Gromadzkiej Rady Narodowej, gdzie przewodniczył Komisji Planowania i Budżetu Finansowego oraz był członkiem Komisji Oświaty, Kultury i Zdrowia. Angażowany był do prac administracyjnych, jak spisy ludności w 1950 r. i 1960 r. Od roku 1959 przez kilka lat był terenowym opiekunem społecznym przy Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Urzędowie. W roku 1963 został powołany przez prezesa Sądu Wojewódzkiego na funkcję kuratora dla nieletnich przy Sądzie Powiatowym Wydział dla Nieletnich w Lublinie z terenem działalności na powiat Kraśnik. Obejmował dozorem kuratorskim nieletnich z terenu Urzędowa, wobec których sąd stosował taki środek wychowawczy. Funkcję tę pełnił do 1970 r. Uczył też na kursach dla dorosłych. Należał do Frontu Jedności Narodu, a od 1967 r. do przejścia na emeryturę zaliczył nawet członkostwo w PZPR. Był członkiem Spółdzielni Mleczarskiej w Urzędowie oraz Ochotniczej Straży Pożarnej. Od 1 września 1923 r. do końca życia należał do Związku Nauczycielstwa Polskiego, biorąc czynny udział w pracach związkowych jako sekretarz i skarbnik zarządu oddziału. W roku 1980 wspierał finansowo fundację tablicy pamięci zmarłych, poległych i pomordowanych członków AK.

Nie zaniedbywał również życia rodzinnego, dbał o wykształcenie synów. Bogdan ukończył Wydział Chemiczny na Politechnice Gliwickiej, po czym pracował w przemyśle naftowym w Gorlicach. Wiesław ukończył farmację w Lublinie i pracował w aptece w Gorzkowie⁵.

Już po przejściu na emeryturę Piotr Trojanowski odznaczony został w 1972 r. złotą odznaką ZNP, w 1980 r. Medalem Komisji Edukacji Narodowej, a w 1983 r. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. W roku 1984 odznaczony został Medalem 40-lecia Polski Ludowej. W roku 1985 przyjęto go do Związku Bojowników o Wolność i Demokrację ze względu na prowadzenie tajnego nauczania w okresie od 15 listopada 1939 r. do 22 lipca 1944 r. W tym samym roku otrzymał odznakę ZNP za Tajne Nauczanie. W roku 1995 Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych przyznał mu odznakę Weterana Walk o Niepodległość.

Piotr Trojanowski był człowiekiem skromnym, przyjaznym uczniom, a jednocześnie potrafił utrzymać wśród nich dyscyplinę. Cechowała go dobroć i wysoka kultura osobista. W pamięci uczniów pozostało, że chodził zawsze nienagannie ubrany w garnitur i spodnie „pumpki” do połowy łydek, co wyróżniało go wśród innych nauczy-

cieli⁶. We wspomnieniach nauczycieli, którzy z nim pracowali, jawi się jako cudowny, wspaniały człowiek, nauczyciel z powołania. Zapamiętali go jako życzliwego przełożonego, który w pracy każdego nauczyciela zawsze

eksponował dobre rzeczy, a jeśli zauważył jakieś niedociągnięcia potrafił delikatnie wskazać jak je usunąć tak, że nikt nigdy nie czuł się urażony⁷. W ich pamięci utrwaliły się jego słowa, że z dzieckiem należy obchodzić się jak z jajkiem, a także, że każde dziecko to kawałek plasteliny, z której można ulepić cudownego człowieka⁸. Traktował wszystkich nauczycieli po koleżeńsku, służył radą i pomocą, a ci obdarzali go pełnym zaufaniem.

Ostatnie lata życia spędził pod opieką wnuczki Elizy i jej męża w Urzędowie. Odszedł w 1996 r., dołączając do małżonki zmarłej 6 lat wcześniej.

Przypisy:

¹ W artykule Wita Szymanka *Szkolnictwo i oświata w Urzędowie w latach 1900–1945* zamieszczonym w „Głosie Ziemi Urzędowskiej” 2000, s. 40–46, wśród nauczycieli pracujących w latach 1923–1939 nie ma wymienionego nazwiska Piotra Trojanowskiego.

² Tekst na cegielce na budowę Domu Ludowego rozprawdanej przez sołtysa Urzędowa.

³ Szkoła w Rankowskim w wielu źródłach, wśród nich we wspomnieniach Piotra Trojanowskiego, nazywana jest szkołą w Zakościelnym.

⁴ W. Szymanek, *W latach okupacji niemieckiej 1939–1944*, [w:] *Dzieje Urzędowa*, Lublin–Urzędów 2011, s. 384.

⁵ Bogdan Trojanowski – relacja ustna, spisała Bożena Mazik.

⁶ Aleksander Rolla – relacja ustna z 25.08.2014 r., spisała B. Mazik.

⁷ Bronisława Kostkowska – relacja ustna z 25.08.2014 r., spisała B. Mazik.

⁸ Janina Kasiak – relacja ustna z 25.08.2014 r., spisała B. Mazik.

Anna Wnuk

Stefan Kula – tajemniczy nauczyciel w Ostrowie

Czasy II wojny światowej to okres bardzo tragiczny dla narodu polskiego. Jednak w tym trudnym czasie miały miejsce także sytuacje, które w pozytywny sposób utrwaliły się w pamięci Polaków. Na przykład nauczycielami w małych wiejskich szkołach czy w konspiracji byli wspaniali, dobrze wykształceni nauczyciele, których przesiedlano lub musieli się ukrywać przed okupantem. Takie zdarzenie miało miejsce w Ostrowie, w gminie Urzędów, gdzie pracował przesiedleńca z Wielkopolski.

Stefan Ignacy Kula urodził się 13 lipca 1909 r. w Poznaniu. Był synem Ludwika Kuli¹ i Pelagii Miękickiej². W latach 1916–1920 uczęszczał do Szkoły Ludowej w Poznaniu, a następnie do Gimnazjum im. Karola Marcinkowskiego³. W roku 1928 ukończył szkołę średnią. Następnie studiował matematykę na uniwersytecie w Poznaniu, a w 1935 r. otrzymał dyplom ukończenia studiów⁴.

Od 1 września 1935 r. do 31 sierpnia 1937 r. pracował w Prywatnej Szkole Powszechnej im. św. Teresy w Toruniu. Od 1 września 1937 r. do 31 sierpnia 1938 r. był nauczycielem i wychowawcą w Miejskim Gimnazjum Koedukacyjnym im. Henryka Sienkiewicza w Kartuzach. Uczył tam matematyki i fizyki. Od września 1938 r. pracował w Państwowym Gimnazjum im. Bolesława Krzywoustego w Nakle nad Notecią⁵.

Późną jesienią 1939 r. został przewieziony do Generalnego Gubernatorstwa⁶. Od 27 września 1940 r. objął

obowiązki nauczyciela szkoły powszechnej w Ostrowie w gminie Urzędów⁷. W roku 1940 mieszkał w Urzędowie⁸. Był kawalerem i miał na utrzymaniu rodziców – ojca w wieku 60 lat i 71-letnią matkę⁹.

Niestety nie są znane losy Stefana Kuli w okresie powojennym. Pamięć o nim trwa jednak wśród uczniów, którzy kształcili się pod jego kierunkiem.

Przypisy:

¹ Archiwum Państwowe w Kraśniku, Inspektorat Szkolny w Kraśniku, sygn. 401: Akta osobowe Kula Stefan 1940–1944, k. 6.

² Tamże, k. 22.

³ Tamże, k. 23.

⁴ Tamże, k. 22.

⁵ Tamże, k. 25.

⁶ Tamże, k. 8v.

⁷ Tamże, k. 19.

⁸ Tamże, k. 23.

⁹ Tamże, k. 27.

Prof. nadzw. dr hab. inż. Paweł Surdacki – nowy profesor o urzędowskich korzeniach

Paweł Surdacki urodził się 10 czerwca 1957 r. w Lublinie. Jest rodzinie związany z Urzędowem, skąd pochodzą jego rodzice Stanisław (1914–2003) i Maria (ur. 1919) oraz siostry – Barbara Rzeplińska (1943–2004) i Urszula Chwastek (ur. 1945). Podtrzymuje rodzinne tradycje naukowe zapoczątkowane przez ojca i stryja, których działalność szczegółowo opisał w „Głosie Ziemi Urzędowskiej” w 2004 r.

Jego ojciec – płk. rez. doc. dr hab. Stanisław Surdacki, pracownik naukowy UMCS w Lublinie, przez całe życie związany był z Urzędowem przez swą działalność na różnych polach oraz rodzinny dom i pasiekę w Bęczynie. Był uczestnikiem wojny obronnej we wrześniu 1939 r., organizatorem ruchu oporu w ramach Batalionów Chłopskich i prasy konspiracyjnej, zasłużonym dla lubelskiego pszczelarstwa (prezes i honorowy prezes Wojewódzkiego Związku Pszczelarzy), autorem wielu publikacji opisujących walory i historię ziemi urzędowskiej oraz biografii ludzi zasłużonych dla swej „urzędowskiej ojczyzny”. Jego stryj – prof. dr hab. Zygmunt Surdacki (1923–2002), pracownik naukowy Akademii Rolniczej w Lublinie, również rodowity urzędowiak, uczestnik ruchu konspiracyjnego w Batalionach Chłopskich, związany był ze swą małą ojczyzną poprzez działalność w Towarzystwie Ziemi Urzędowskiej.

Prof. Paweł Surdacki jest kontynuatorem naukowych tradycji zasłużonej dla Urzędowa rodziny Surdackich. Wykształcenie podstawowe zdobywał w Państwowej Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej (1964–1968), a następnie w Szkole Podstawowej nr 8 im. Powstańców Śląskich w Lublinie (1968–1972). W roku 1976 ukończył II Liceum Ogólnokształcące im. Jana Zamoyskiego w Lublinie w klasie o profilu matematyczno-fizycznym. W czerwcu 1981 r. uzyskał z wynikiem bardzo dobrym tytuł magistra inżyniera elektryka o specjalności automatyzacja i elektryfikacja kopalń na Wydziale Elektrycznym Politechniki Lubelskiej. Pracę magisterską pt. *Cyfrowa symulacja przekształtnikowego układu napędowego prądu stałego* napisał pod kierunkiem dr. inż. Waldemara Smołucha. W październiku 1981 r. został zatrudniony na stanowisku asystenta stażysty w Zakładzie Podstaw Elektrotechniki Politechniki Lubelskiej, gdzie pracował następnie jako asystent i starszy asystent. Stopień naukowy doktora nauk technicznych w dyscyplinie elektrotechnika, specjalność nadprzewodniki, uzyskał 3 listopada 1993 r. na macierzystym Wydziale Elektrycznym PL na podstawie rozprawy *Stany przejściowe w elektromagnesach nadprzewodnikowych* napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. inż. Tadeusza Janowskiego. Recenzentami pracy byli: prof. Jan Sikora i prof. Jacek Sosnowski. W latach 1994–2003 pracował na stanowisku adiunkta w Zakładzie Metod Komputerowych w Elektrotechnice w ramach

Instytutu Podstaw Elektrotechniki i Elektrotechnologii na Wydziale Elektrotechniki i Informatyki PL. Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk technicznych w dyscyplinie elektrotechnika, specjalność zastosowania nadprzewodników oraz komputerowe wspomaganie projektowania, uzyskał po odbyciu kolokwium habilitacyjnego 12 czerwca 2013 r. na Wydziale Elektrotechniki i Informatyki PL. Podstawą nadania habilitacji była

rozprawa *Stabilność silnoprądowych urządzeń nadprzewodnikowych*, a recenzentami monografii i dorobku naukowego byli: prof. Ryszard Pałka, prof. Antoni Cieśla, prof. Andrzej Zaleski i prof. Jacek Sosnowski. Dyplom habilitacyjny otrzymał 13 maja 2014 r. w dniu Święta Politechniki Lubelskiej z rąk JM Rektora PL prof. dr. hab. inż. Piotra Kacejko i dziekan WEiI prof. dr. hab. inż. Henryki Danuty Stryczewskiej. W lutym 2014 r. został zatrudniony na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Instytucie Podstaw Elektrotechniki i Elektrotechnologii Politechniki Lubelskiej. Od października 2013 r. jest również profesorem nadzwyczajnym w Instytucie Nauk Technicznych i Lotnictwa Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Chełmie.

W początkowych latach pracy naukowo-badawczej w Zakładzie Podstaw Elektrotechniki Paweł Surdacki zajmował się zagadnieniami modelowania komputerowego oraz numerycznej analizy wybranych układów elektromechanicznych, a także obwodów elektrycznych w stanach przejściowych. Nowe metody obliczeniowe wdrażał w ramach prowadzonych przez niego ćwiczeń rachunkowych i laboratoryjnych z elektrotechniki teoretycznej. Następnie podjął tematykę obliczania i komputerowo wspomaganego projektowania układów elektrotermicznych, czego wyrazem był staż naukowy w 1987 r. w Katedrze Elektrotermii Technische Hochschule Ilmenau (NRD). Dzięki współpracy z doc. Dietmarem Schulze i z dr. Wolfgangiem Andreee poznał algorytmy programowania metody elementów skończonych i wykorzystania jej do obliczeń pól sprzężonych elektromagnetycznych i cieplnych w układach nagrzewania indukcyjnego. W latach 1987–1988 współpracował z prof. Andreasem Kossovem z Technische Hochschule Wismar (NRD) w zakresie matematycznego modelowania procesów technologicznych, czego efektem było opublikowanie i wygłoszenie referatu podczas konferencji w TH Wismar w 1988 r. W tym czasie P. Surdacki brał także udział w kompleksowych badaniach i optymalizacji układów elektroenergetycznych w cukrowniach Krasnystaw, Strzyżów i Werbkowice. Efektem tych badań były opracowania naukowo-badawcze, które przyniosły wymierne efekty w pracy tych cukrowni.

Pod koniec 1989 r. P. Surdacki podjął współpracę z Pracownią Kriomagnesów Zakładu Badań Podstawowych Elektrotechniki PAN w Instytucie Elektrotechniki w Warszawie. Pod kierunkiem prof. Tadeusza Janowskiego rozpoczął wieloletnie, trwające nieprzerwanie do tej pory, zainteresowanie nadprzewodnictwem i jego zastosowaniami. Wówczas zajmował się problematyką projektowania elektromagnesów nadprzewodnikowych służących do uzyskiwania silnej indukcji i gradientu pola magnetycznego w separacji magnetycznej typu HGMS i OGMS. W szczególności przedmiotem badań były oddziaływania elektrodynamiczne i naprężenia w uzwojeniach oraz elementach konstrukcyjnych kriomagnesu w stanach ustalonych i podczas awaryjnego wychodzenia układu ze stanu nadprzewodzenia.

W roku 1992 przebywał przez 7 miesięcy na stypendium naukowym w Grazu (Austria), prowadząc badania w Institut fuer Grundlagen und Theorie der Elektrotechnik, Technische Universitaet Graz pod kierunkiem prof. Oszkara Biro, prof. Kurta Richtera i prof. Kurta Preisa. Praca naukowo-badawcza dotyczyła programowania komputerowego obliczeń rozkładów pól elektrycznych i magnetycznych w urządzeniach elektromagnetycznych metodą elementów skończonych. Część wyników badań dotyczących uzwojeń i elektromagnesów nadprzewodnikowych zamieścił w rozprawie doktorskiej.

Problematyka naukowo-badawcza prof. Pawła Surdackiego obecnie koncentruje się na modelowaniu, projektowaniu i badaniach silnoprądowych urządzeń nadprzewodnikowych, a w szczególności obejmuje następujące zagadnienia:

- 1) komputerowe modelowanie zanikania nadprzewodzenia w uzwojeniu nadprzewodnikowym,
- 2) zastosowanie metod optymalizacji wielokryterialnej do projektowania parametrów i kształtowania przebiegów przejściowych uzwojenia nadprzewodnikowego,
- 3) projektowanie prądowych krioprzepustów urządzeń nadprzewodnikowych,
- 4) badanie stabilności termicznej silnoprądowych przewodów i uzwojeń nadprzewodnikowych,
- 5) projektowanie, konstrukcje i zastosowania nadprzewodnikowych ograniczników prądów zwarciovych (SFCL) oraz nadprzewodnikowych zasobników energii (SMES) w sieciach elektroenergetycznych,
- 6) zastosowanie cewek nadprzewodnikowych do magnetycznego utrzymania plazmy w eksperymentalnym reaktorze termojądrowym ITER.

JM Rektor Politechniki Lubelskiej prof. dr hab. inż. Piotr Kacejko i dziekan Wydziału Elektrotechniki i Informatyki PL prof. dr hab. inż. Henryka Danuta Stryczewska wręczają Pawłowi Surdackiemu dyplom doktora habilitowanego nauk technicznych, 13 maja 2014 r.

Prof. P. Surdacki był kierownikiem dwóch i głównym wykonawcą siedmiu projektów badawczych MNiSW i Unii Europejskiej dotyczących silnoprądowych urządzeń nadprzewodnikowych oraz projektu dydaktycznego Unii Europejskiej Tempus „High Performance Computing”. Był współautorem i głównym wykonawcą projektu „Centrum Doskonałości Zastosowań Technologii Nadprzewodnikowych i Plazmowych w Energetyce ASPPECT” w ramach 5. Ramowego Programu Unii Europejskiej (2003–2006) we współpracy z uniwersytetami brytyjskimi Cambridge, Southampton i Glasgow.

Odbył 13 zagranicznych staży naukowych, m.in. w: Technische Hochschule Ilmenau (1987), Technische Universitaet Graz, Austria (1992), South Bank University London, W. Brytania (1997, 1998), Vector Fields Oxford, W. Brytania (1997, 1999), Instytucie Badań Jądrowych,

Dubna, Rosja (1995, 1996), University of Technology Budapest, Węgry (2002), University of Cambridge, W. Brytania (2004), Europejskim Centrum Badań Jądrowych CERN, Genewa (2007), Institute of Technology, Karlsruhe, Niemcy (2007).

Przedstawiał i publikował referaty na konferencjach zagranicznych, m.in.: International Symposium on Electromagnetic Fields (1991 r. – Southampton, W. Brytania), Computation of Electromagnetic Fields „Compumag” (1995 r. – Berlin, 2001 r. – Evian, Francja), IEEE Conference on Electromagnetic Field Computation „CEFC” (1994 r. – Aix-les-Bains, Francja), Computation in Electromagnetics „CEM” (1994 r. – Nottingham, W. Brytania), European Magnetic Materials and Application Conference „EMMA” (1995 r. – Wiedeń, Austria), International Symposium on Non-Linear Electromagnetic Systems „ISEM” (1997 r. – Braunschweig, Niemcy), Interdisciplinary Conference „ICEECE” (2000 r. – Davos, Szwajcaria), European Conference on Applied Superconductivity „EUCAS” (2001 r. – Kopenhaga, Dania, 2005 r. – Wiedeń, Austria), „Magnet Technology” (2001 r. – Genewa, Szwajcaria, 2003 r. – Morioka, Japonia, 2005 r. – Genua, Włochy, 2007 r. – Philadelphia, USA). Prezentował również i publikował referaty na licznych konferencjach międzynarodowych i krajowych w Polsce.

Prof. Paweł Surdacki jest autorem lub współautorem ok. 200 publikacji, w tym: 8 monografii, skryptów i rozdziałów w książkach, 34 artykułów naukowych w recenzowanych czasopismach zagranicznych (IEEE „Transactions on Magnetics”, IEEE „Transactions on Applied Superconductivity”, „Physica C – Superconductivity”, „Superconductor Science and Technology”, „Studies in Applied Electromagnetics and Mechanics”) oraz krajowych („Przegląd Elektrotechniczny”, „Prace Instytutu Elektrotechniki”), 118 prac konferencji międzynarodowych i krajowych, 36 artykułów popularyzatorskich i biograficznych, a także redaktorem serii wydawnictw Międzynarodowej Konferencji „Elmeco” (8 edycji) i Seminarium „AoS” (11 edycji) oraz czterech książek jubileuszowych: 40-lecia Instytutu Podstaw Elektrotechniki i Elektrotechnologii (2008), 10-lecia Oddziału Lubelskiego PTETiS (2011), 80-lecia Honorowego Profesora PL Tadeusza Janowskiego (2013) oraz 50-lecia Wydziału Elektrotechniki i Informatyki PL (2014). W ocenie parametrycznej wartość ogólna opublikowanych prac wynosi 505 pkt. MNiSW, IF 16,731, 43 cytowania oraz indeks $h = 4$.

Był recenzentem 44 artykułów w czasopismach: IEEE „Transactions on Applied Superconductivity”, IEEE „Transactions on Magnetics”, „Materials Science – Poland”, „Solid State Phenomena”, „Przegląd Elektrotechniczny”, „Logistyka”, „Rynek Energii”, IAPGOŚ oraz trzech skryptów Politechniki Lubelskiej. Wypromował jednego doktora i był recenzentem w jednym przewodzie doktorskim, a obecnie jest opiekunem naukowym dwóch doktorantów.

Był członkiem komitetów naukowych i organizacyjnych Międzynarodowej Konferencji „Electromagnetic Devices and Processes in Environment Protection

ELMECO” (1994–2014), seminarium „Applications of Superconductors AoS” (1999–2014), seminarium PTETiS „Wybrane Zagadnienia Elektrotechniki i Elektroniki” Lublin–Kazimierz (2006), symposium PTZE Krasnobród (1998), seminarium „Technologie Nadprzewodnikowe i Plazmowe w Energetyce i Ekologii” (2013).

Pełni funkcję sekretarza Podsięci Naukowej „Technologie Nadprzewodnikowe SUPTECH” (od 2006), członka Komitetu Redakcyjnego „Informatora PTETiS” (2006–2008), prezydium Polskiego Komitetu Elektrotechnologii SEP (od 2014). W Politechnice Lubelskiej jest członkiem m.in. Senackiej Komisji ds. Badań Naukowych (od 2012), Rady Wydawniczej (od 2013), Rady Wydziału Elektrotechniki i Informatyki (od 2013), Rady Programowej Studiów Doktoranckich na kierunku elektrotechnika, Rady Programowej Studiów I i II stopnia na kierunku elektrotechnika oraz inżynieria biomedyczna, sekretarza Komisji Habilitacyjnej powołanej przez CK w dwóch postępowaniach habilitacyjnych (2013–2015) oraz członka komisji w 10 publicznych obronach doktorskich.

Prowadził w Politechnice Lubelskiej wykłady, ćwiczenia audytoryjne oraz laboratoryjne z przedmiotów: elektrotechnika teoretyczna, teoria obwodów, teoria pola elektromagnetycznego, komputerowe projektowanie urządzeń elektromagnetycznych, komputerowe wspomaganie projektowania na studiach inżynierskich, magisterskich oraz doktoranckich. Prowadził również w języku angielskim przedmiot „Advanced problems of electrical engineering”. Wypromował 31 magistrów (3 prace otrzymały I, II oraz III nagrodę Oddziału Lubelskiego Stowarzyszenia Elektryków Polskich), 13 inżynierów oraz 36 absolwentów studiów podyplomowych „Informatyka Techniczna”. W latach 1988–1989 prowadził także zajęcia w Instytucie Podstaw Techniki Akademii Rolniczej w Lublinie, zaś od 2013 r. – w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Chełmie.

Prof. P. Surdacki aktywnie działa w towarzystwach i organizacjach naukowych. Jest od 2000 r. współzałożycielem i nieprzerwanie sekretarzem Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej, od 1991 r. członkiem założycielem Polskiego Towarzystwa Zastosowań Elektromagnetyzmu, członkiem International Compumag Society (od 2001), Institute of Electrical and Electronics Engineers IEEE (od 2004), Lubelskiego Towarzystwa Naukowego (od 2005), Stowarzyszenia Elektryków Polskich (od 2006), Komitetu Elektrotechnologii SEP (od 2013).

Za działalność naukową, organizacyjną i dydaktyczną uhonorowany został nagrodami Rektora PL: zespołową III stopnia (1990), II stopnia (1993), zespołową I stopnia (2003), III stopnia (2005), II stopnia (2014). Wyróżniony został odznaczeniami państwowymi i resortowymi: Złotym Krzyżem Zasługi (2003), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2006) oraz Srebrną Odznaką PTETiS (2008).

Równoległe z pracą naukową prof. Paweł Surdacki prowadzi od czasów studenckich aktywną działalność społeczną w turystyce górskiej. Jest członkiem PTTK od 1977 r. Zdobył uprawnienia Organizatora Turystyki PTTK (1978), Studenckiego Przewodnika SKPB na teren Beskidu Niskiego i Bieszczadów (1978), Strażnika Ochro-

ny Przyrody (1980), Przewodnika Turystyki Górskiej PTTK na tereny Beskidów Wschodnich (1980), Beskidów Zachodnich (1981), Sudetów (1987) i Tatr (1988), Przewodnika Beskidzkiego klasy III (1982) i klasy II (1986), Przewodnika Narciarskiego PTTK (1988). Prowadził kilkadziesiąt wycieczek w górach Polski, Słowacji, Czech, Rumunii, Bułgarii, Ukrainy, Austrii, Szwajcarii, Francji i Włoch, w ramach obozów wędrownych, tras rajdowych, wycieczek autokarowych i samochodowych oraz konferencji naukowych, dla grup liczących od kilku do 50 osób. Był współzałożycielem (1982) i wieloletnim opiekunem Koła PTTK przy Politechnice Lubelskiej, współzałożycielem Akademickiego Koła Ochrony Przyrody PTTK i LOP (1985), członkiem Komisji Turystyki Górskiej (1985–1995) i Terenowego Referatu Weryfikacyjnego GOT (1980–1992) przy Zarządzie Wojewódzkim PTTK w Lublinie, przewodniczącym Regionalnej Komisji Egzaminacyjnej ds. Przewodników Turystyki Górskiej w Lublinie (od 1990 do chwili obecnej), członkiem Koła Kadry Turystyki Górskiej (od 2010) i Komisji Turystyki

Górskiej (od 2013) Oddziału Miejskiego PTTK w Lublinie. Za działalność społeczną otrzymał dyplomy Oddziału Akademickiego PTTK (1980–1982), Srebrną (1982) i Złotą (1984) Odznakę PTTK „Zasłużony w pracy z młodzieżą” oraz Srebrną Honorową Odznakę PTTK (1988). W roku 2014 otrzymał godność Honorowego Przewodnika Turystyki Górskiej PTTK. Ze względu na równoległe prowadzenie działalności naukowej w dziedzinie nadprzewodnictwa oraz aktywności przewodnika górskiego, koledzy ze środowiska naukowego i turystycznego nadali mu nieformalny tytuł „nadprzewodnika”.

Prof. Paweł Surdacki stale utrzymuje rodzinne i przyjacielskie więzi z Urzędowem i Bęczynem, gdzie ma dom letniskowy, również przez działalność w Towarzystwie Ziemi Urzędowskiej.

Żona P. Surdackiego, Halina, jest mikrobiologiem i kierownikiem Wydziału Distreptazy i Czopków w Wytwórni Surowic i Szczepionek „Biomed” w Lublinie, syn Michał – studentem ekonomii KUL, a syn Piotr – uczniem I klasy szkoły podstawowej.

Bożena Mazik

Izrael Szajnbrum – brazylijski malarz, rzeźbiarz i architekt

Przeglądając informacje dotyczące Urzędowa na stronach Wikipedii, która jest rodzajem encyklopedii tworzonej przez internautów, wśród sławnych osób pochodzących z Urzędowa znalazłam nazwisko Izrael Szajnbrum. Kim był ten człowiek, który w Urzędowie jest postacią zupełnie nieznaną?

Oto czego udało mi się dowiedzieć o tej postaci na podstawie Wikipedii i informacji pochodzących z mailowego kontaktu z najstarszym synem – Henrique (po hebrajsku Tzvi), prawnikiem mieszkającym obecnie w Izraelu:

Izrael Szajnbrum urodził się w 1924 r. w rodzinie urzędowskich Żydów. Rodzice, Boris i Leah, prowadzili piekarnię. Do Brazylii wyjechał z rodzicami i siostrą w 1937 r. i zamieszkał w Rio de Janeiro. Reszta rodziny zginęła w Polsce w czasie II wojny światowej.

Od 1939 do 1943 r. uczył się w szkole technicznej Souza Aguiar, po jej ukończeniu rozpoczął studia architektoniczne w Krajowej Szkole Architektury (Faculdade Nacional de Arquitetura). Równoległe studiował w Escola Nacional de Belas Artes, jego wykładowcami byli Rodolfo Chambelland, Henrique Cavalleiro, Quirino Campofiorito. Obie uczelnie ukończył w 1952 r. W Brazylii ożenił się i tu urodziło mu się 4 dzieci.

Przez lata pracował jako architekt, by w końcu poświęcić się wyłącznie sztuce. Był bardzo znanym artystą, szczególnie wśród wspólnoty żydowskiej w Brazylii. Jego obrazy znajdują się w wielu muzeach w różnych krajach.

Tworzył głównie malowidła o dużych rozmiarach, rzeźby przestrzenne, plafony i barwne mozaiki, które są prezentowane jako samodzielne dzieła, ale mogą stanowić

również elementy architektoniczne lub być umieszczane na elewacjach budynków.

Izrael tworzył i mieszkał w Brazylii, mimo że zarówno dzieci jak i żona wyemigrowali do Izraela w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Jego pamięć o dzieciństwie w Urzędowie, którą dzielił się z synem w ostatnich latach życia, nie była najlepsza. Izrael nie mówił dobrze po polsku, posługiwał się jidysz i językiem portugalskim.

Wspominał rodzinę, biedę, zamrożone stawy w zimie, daleką drogę do żydowskiej szkoły i to, że jako dziecko żydowskie był bity i okradany przez inne dzieci.

Podczas wizyty u rodziny w Izraelu w 1997 r. dostał udaru mózgu i pozostał tu do śmierci w 2009 r. Wskutek choroby nie mógł już malować. Jego ostatnia wystawa zorganizowana była w Brazylii w 2006 r.

